

Brüssel, 1.3.2017
COM(2017) 2025 final

VALGE RAAMAT

EUROOPA TULEVIKU KOHTA

Mõttearendusi ja tulevikustsenaariume EL 27 jaoks aastaks 2025

VALGE RAAMAT EUROOPA TULEVIKU KOHTA

Mõttearendusi ja tulevikustsenaariume EL 27 jaoks aastaks 2025

1. Sissejuhatus

Paljude põlvkondade jaoks tähendas Euroopa alati tulevikku.

See sai alguse Teise maailmasõja ajal fašistliku režiimi poolt Ventotene saarele vangistusse mõistetud poliitvangide Altiero Spinelli ja Ernesto Rossi visioonist. Nende manifest „*Vaba ja ühendatud Euroopa*“ kirjeldab kohta, kus liitlased ja vaenlased tulevad kokku, et teha igaveseks lõpp „varasematele mõttetustele“.

Kuuskümmend aastat tagasi alustasid ELi asutajaliikmed rahumeelse ja ühise tuleviku unistusest inspireerituna ainulaadset ja ambitsioonikat teekonda Euroopa integratsiooni suunas. Nad leppisid kokku, et lahendavad konfliktid pigem ühise laua taga kui lahinguväljal. Nad asendasid relvade jõu seaduse jõuga. Nad avasid ukse ka teistele riikidele, et ühendada Euroopa ja muuta see tugevamaks.

Selle tulemusel on meie murederohke mineviku asemel valitsenud seitsme aastakümne jooksul rahu, Euroopa Liit on laienenud ja selle 500 miljonit kodanikku elavad vabas ja maailma ühe jõukaima majandusega piirkonnas. Verduni kaevikutes ja väljadel toimunud lahingute ning raudse eesriide ja Berliini müüriiga lahutatud Euroopa asemel on meil nüüd Euroopa Liit kui rahu ja stabiilsuse tagaja.

Me ei tohi kunagi unustada eelmiste põlvkondade toodud ohvreid. Inimväarikus, vabadus ja demokraatia saavutati raskelt ning neist ei tohi kunagi loobuda. Kuigi kõik tänased eurooplased ei suhtu rahu säilitamise vajadusse nii nagu nende vanemad või vanavanemad, ühendavad need põhiväärtused meid endiselt.

Nelja miljoni ruutkilomeetri suurune liit on koht, kus nad saavad nautida kultuuride, ideede ja traditsioonide mitmekesisust. Just siin on nad loonud eluaegsed sidemed teiste eurooplastega ning saavad reisida, õppida ja töötada, ilma et neid peataksid riigipiirid või et tekiks vajadus vahetada valuutat. See on ka koht, kus rusika jõud on asendatud õiguse jõuga. See on koht, kus võrdsus ei ole paljas sõnakõlks, vaid selle tagamiseks nähakse vaeva.

Sellele vaatamata leiavad paljud eurooplased, et liit jääb nende jaoks liiga kaugeks või et see sekkub liialt nende igapäevaellu. Teised seavad kahtluse alla sellest saadava lisaväärtuse ja küsivad, kuidas Euroopa nende elatustaset parandab. Liiga paljude inimeste arvates pettis EL nende lootusi siis, kui püüti toime tulla suurima sõjajärgse finants-, majandus- ja sotsiaalse kriisiga.

Euroopa ees seisvad raskused ei näi taanduvat. Meie majandus on ülemaailmsest finantskriisist taastumas, kuid ikka veel liiga ebahõltselt. Osa meie naaberpiirkondadest on destabiliseeritud, mis on kaasa toonud suurima pagulaskriisi pärast Teist maailmasõda. Terrorirünnakud on tabanud meie linnade südameid. Maailmas kerkivad esile uued jõukeskused ja vanad seisavad silmitsi uue reaalsusega. Eelmisel aastal hääletati ühes ELi liikmesriigis liidust lahkumise poolt.

Praegune olukord ei tarvitse tingimata olla Euroopa tulevikuväljavaateid piirav. Liit on sageli õppinud kriisidest ja eksisammudest. Euroopa on alati olnud teelahkmel ning alati ka kohanenud ja arenenud – alates Euroopa kaitseühendusest, mis ei saanudki 1950. aastatel hoogu sisse, kuni vahetuskursi šokkideni 1970. aastatel ning luhtunud ühinemiste ja viimaste kümnendite negatiivsete referendumitulemusteni.

Juba ainuüksi viimase 25 aasta jooksul on Maastrichti, Amsterdami ja Nice'i lepingutega liitu põhjalikult reformitud ja muudetud ning liidu suurus on enam kui kahekordistunud. Lissaboni leping ja sellele eelnenud kümne aasta pikkune arutelu avas uue peatüki Euroopa integratsioonis, mis peidab endas siiani kasutamata potentsiaali.

Nagu eelmised põlvkonnad, nii ei saa ka meie oma eelseisvat ülesannet täita nostalgilisest või lühiajalisest vaatenurgast lähtudes. See peab olema rajatud ühisele perspektiivile ja jagatud veendumusele, et üheskoos tegutsedes läheb meil kõigil paremini.

Sel ajal kui ELi 27 riigipead ja valitsusjuhti Roomas meie ühiselt loodud liidu 60. aastapäeva puhul kokku tulevad,

peame taas kord vaatama tulevikku.

Valge raamat käsitleb järgmise kümne aasta muutuste põhjuseid ja esitab mitu stsenaariumi, milline võiks olla Euroopa areng aastaks 2025. Seda tehes alustab ta arutelu, mis peaks aitama meil keskenduda ja leida uusi vastuseid vanale küsimusele:

millist tulevikku me soovime iseendale, oma lastele ja meie liidule?

2. Euroopa tulevikku mõjutavad tegurid

MUUTUV KOHT ARENEVAS MAAILMAS

Euroopas on maailma suurim ühtne turg ja teine enim kasutatud vääring. Ta on suurim kaubandusjõud ning arengu- ja humanitaarabi andja. Muu hulgas tänu maailma suurimale rahvusvahelisele teadusprogrammile „Horisont 2020“ on Euroopa innovatsiooni esirinnas. Euroopa diplomaatial on kaalu ning see aitab muuta maailma turvalisemaks ja jätkusuutlikumaks, nagu näitab ajalooline kokkulepe Iraaniga tema tuumaprogrammi üle või ELi liidriroll Pariisi kliimakokkuleppes ja 2030. aasta säästva arengu eesmärkide vastuvõtmises ÜROs. Seda mõju tugevdab meie tihe koostöö NATOga ja aktiivne roll Euroopa Nõukogus.

Euroopa pakub huvi paljudele oma partneritele. Lähiajal ei ole ELi edasist laienemist ette näha, kuid juba laienemise väljavaade ise on võimas vahend, et stabiilsus ja turvalisus leviks meie piiridest kaugemale. EL teeb aktiivset koostööd oma naabritega nii idas kui ka lõunas. Tugevdatud partnerlus Ukrainaga ja laiaulatuslik koostöö Aafrika partneritega näitab, et Euroopa roll üleilmse positiivse jõuna on olulisem kui kunagi varem.

Paraku jääb selle kõrval märkamata lihtne tõsiasi: Euroopa olulisus maailmas kahaneb, samas kui maailma teiste osade tähtsus kasvab. 1900. aastal elas Euroopas umbes 25% maailma rahvastikust. 2060. aastal on see osakaal alla 5%. Mitte üheski liikmesriigis ei ela sel ajal üle 1% maailma rahvastikust.

Võib eeldada, et suhtelises plaanis väheneb ka Euroopa majanduslik võimsus, mis kahaneb praeguselt ligi 22%lt 2030. aastaks oluliselt väiksemaks kui 20% maailma SKPst. Tärgava turumajandusega riikide mõju suureneb kiiresti, mis näitab, et Euroopa peab olema ühtne ja kasutama oma kollektiivset mõjuvõimu.

Vägede koondamine meie idapiiridele, sõda ja terrorism Lähis-Idas ja Aafrikas ning suurenev militariseerimine kogu maailmas illustreerivad ilmekalt üha pingelisemaks muutuvat üleilmset olukorda. Mitte kunagi varem pole olnud nii oluline mõelda sellele, kuidas ohtusid – mis ulatuvad laiaulatuslikest küberrünnetest agressiooni traditsioonilisemate vormideni – tõrjuda, neile reageerida ja end nende eest kaitsta. NATO jätkab tugeva julgeoleku tagamist enamiku ELi riikide jaoks, kuid Euroopa ei tohi olla naiivne ja peab oma julgeoleku eest ka ise hoolitsema. Kui reeglitest võidakse füüsilise jõuga üle sõita, ei ole „pehme jõud“ enam piisavalt tõhus.

Kuigi maailm pole kunagi varem olnud väiksem või paremini ühendatud kui praegu, seab isolatsionismi tagasitulek kahtluse alla rahvusvahelise kaubanduse ja multilateraalsuse tuleviku. Euroopa heaolu ja võime hoida oma väärtusi maailmaareenil sõltub jätkuvalt meie avatusest ja tugevatest sidemetest partneritega. Ometi on vaba ja edumeelse kaubanduse kaitsmine ning globaliseerumise kujundamine nii, et kõik sellest kasu saaksid, järjest keerulisem ülesanne.

PÕHJALIKULT MUUTUNUD MAJANDUS JA ÜHISKOND

2008. aastal Ameerika Ühendriikidest alguse saanud ülemaailmne finants- ja majanduskriis raputas Euroopat põhjalikult. Tänu otsusekindlale tegutsemisele on ELi majandus nüüd taas stabiilsem ja töötuse määr on langenud madalaimale tasemele pärast suure majanduslanguse algust. Taastumine on aga ühiskondade sees ja piirkonniti ebahühtlane. Kriisi tagajärgedega – alates pikaajalisest töötusest ja lõpetades kõrge avaliku ja erasektori võlatasemega mitmes Euroopa osas – tegelemine on endiselt kiireloomuline prioriteet.

Olukord on eriti keeruline noorema põlvkonna jaoks. Esimest korda pärast Teist maailmasõda on reaalne oht, et praeguse põlvkonna noored on lõpuks kehvemal järjel kui nende vanemad. Euroopa ei saa endale lubada oma ajaloo kõige harituma vanuserühma kaotamist ja lasta põlvkondadevahelisel ebavõrdsusel nende tulevikku rikkuda.

Selline asjade areng on tekitanud kahtlusi, kas ELi sotsiaalne turumajandus suudab täita lubadust mitte kedagi kõrvale jätta ja tagada, et iga järgmine põlvkond on paremal järjel kui eelmine. Eriti tuntav on see olnud euroalal. See näitab, kui oluline on kujundada välja majandus- ja rahaliit ning majanduslikku ja sotsiaalset suutlikkust jõuliselt lähendada. Euroopa majanduse muutmine kaasavamaks, konkurentsivõimelisemaks, paindlikumaks ja tulevikukindlamaks ei muutu lähiaastatel lihtsamaks.

Euroopa rahvastik vananeb kiiresti ja oodatav eluiga on jõudnud ennenägematule tasemele. 2030. aastaks on mediaanvanus Euroopas 45 aastat ja sellega saab Euroopast „vanim“ piirkond maailmas. Uued peremudelid, muutuv rahvastik, linnastumine ja mitmekesisem tööelu mõjutavad seda, kuidas sotsiaalne ühtekuuluvus on üles ehitatud. Ühe põlvkonna jooksul muutus see, et kui varem oli keskmisel Euroopa töötajal elu jooksul üks töökoht, siis nüüd on tal neid karjääri jooksul üle kümne. Töötavaid naisi on rohkem kui kunagi varem, kuid tegeliku soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks tuleb kõrvaldada endiselt püsivad tõkked. Praegu, kui Euroopa tööeline elanikkond kahaneb, on vaja ära kasutada siinsete inimeste kogu potentsiaal.

Euroopas on juba maailma kõige arenenum heaoluühiskond, mis suudab pakkuda lahendusi ühiskondlikele probleemidele kõikjal maailmas. Euroopa teadusasutused on maailmas esirinnas terviseuuringute vallas, näiteks Alzheimeri tõve uurimisel ja sellevastase ravi leidmisel. Sotsiaalkaitseüsteeme on aga vaja märkimisväärselt ajakohastada, et need ei muutuks liiga kulukaks ning peaksid sammu uue demograafilise ja tööelus valitseva olukorraga.

See on veelgi olulisem, kuna Euroopa on käsile võtnud ühiskonna põhjaliku digitaliseerimise, mille tulemusel hägustuvad piirid töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja, kaupade ja teenuste või tarbijate ja tootjate vahel. Kümme aastat tagasi ei olnud paljusid tänapäevaseid ameteid olemas. Lähiaastatel muutub pilt veelgi. Enamik lastest, kes täna kooliteed alustavad, asuvad tõenäoliselt tööle uut tüüpi ametitesse, mida praegu ei eksisteeri. Tehnoloogia laienenud kasutamise ja automatiseerimisega seotud probleemid mõjutavad kõiki ameteid ja tööstusharusid. Uute võimaluste ärakasutamine ja nende negatiivse mõju vähendamine nõuab suuri investeeringuid oskustesse ning haridus- ja elukestva õppe süsteemide põhjalikku läbivaatamist. Muutuva tööeluga peavad käima kaasas uued sotsiaalsed õigused.

Samal ajal on Euroopa lubanud märkimisväärselt vähendada oma majanduse CO₂-heidet ja kahjulikke heiteid. Lisaks peame pidevalt kohanema kasvavate kliima- ja keskkonnaprobleemidega. Meie tööstus, linnad ja kodumajapidamised peavad muutma oma tegutsemisviisi ja energiakasutust. Me oleme juba arukate linnade algatuse, loodusvarade tõhusa kasutamise ja ülemaailmse kliimamuutustega võitlemise liider. Meie ettevõtetele kuulub 40% taastuvenergia tehnoloogiatega seotud patentidest maailmas. Üks meie peamisi eesmärke on viia innovatiivsed lahendused turule, kodudesse ja välismaale.

SUURENENUD OHUD NING MURE JULGEOLEKU JA RIIGIPIIRIDE PÄRAST

Euroopa on oma kodanike jaoks tähelepanuväärselt vaba ja stabiilne koht maailmas, kus valitsevad endiselt lahkkelid ja lõhenemine. 25st maailma kõige rahulikumaks peetavast riigist 15 on ELis. Hiljutised terrorirünnakud on aga meie ühiskonda raputanud. Piirid sise- ja välisohtude vahel muutuvad üha hägusemaks, mistõttu on muutumas inimeste suhtumine oma turvalisusse ja riigipiiridesse. Paradoksaalselt toimub see just nüüd, kui töö ja puhkusega seotud reisimine maailmas on lihtsam ja tavalisem kui kunagi varem.

Rännet suunavad pinged mitmekordistuvad ja rändevood tulevad maailma eri paigust, sest rahvastiku kasv, ulatuslikud pinged ja kliimamuutused hakkavad mõju avaldama. Pagulaskriis, mille käigus saabus 2015. aastal Euroopasse 1,2 miljonit inimest, on enneolematu ulatusega, millelaolist ei ole nähtud Teisest maailmasõjast alates. See on toonud kaasa tulise vaidluse liikmesriikidevahelise solidaarsuse ja vastutuse üle ning seadnud piirihalduse ja liidusese vaba liikumise tuleviku laiemalt küsimärgi alla.

1,7 miljoni eurooplase jaoks, kes käivad iga päev teises liikmesriigis tööl, ja sadade miljonite jaoks, kes reisivad igal aastal Euroopas perekondlikel põhjustel, turistidena või äriasjus, on riigipiirid minevik. Kui esimest korda pärast seda, kui eelmine põlvkond lammutas Euroopat jaganud müürid, on mõni liikmesriik vastusena hiljutisele kriisile kehtestanud taas ajutise piirikontrolli.

USALDUSE JA ÕIGUSPÄRASUSE KAHTLUSE ALLA SEADMINE

Maailma muutumine ja ebakindlus, mida paljud tunnevad, on kaasa toonud kasvava rahulolematuse valitseva poliitikaga ja kõigi tasandite institutsioonidega. See väljendub tihti ükskõikses suhtumises võimukandjate tegevusse või nende mitteusaldamises. Ühtlasi loob see vaakumi, milles võivad kergesti hakata vohama populistlikud ja natsionalistlikud seisukohad.

„Brüsseli“ süüdistamine kõigis probleemides ja enda rolli rõhutamine kõigis saavutustes, vastutuse puudumine ühiselt kokku lepitud otsuste puhul ja teistele näpuga näitamine on juba palju kahju teinud. Eurooplased ei ole nendele selgetele killustatuse ilmingutele immuunsed.

Euroopa projekti toetatakse endiselt, kuid seda ei tehta enam tingimusteta. Üle kahe kolmandiku eurooplastest näeb ELi stabiilse paigana muidu rahutus maailmas. Rohkem kui 80% toetab ELi nelja põhivabadust. 70% euroala kodanikest toetab ühisraha. Samal ajal on koos usaldusega riigivõimu vastu vähenenud ka inimeste usaldus ELi vastu. Kui kümme aastat tagasi usaldas ELi umbes pool elanikest, siis nüüd on see näitaja kolmandiku ringis.

Lubaduste ja nende täitmise vahelise lõhe vähendamine on pidev väljakutse. Osaliselt tuleneb see asjaolust, et ELi ei ole lihtne mõista, kuna see kätkeb endas nii Euroopa tasandit kui ka liikmesriike. Ülesannete jaotus ei ole piisavalt selge ja ELi positiivne roll igapäevaelus ei ole nähtav, kui sellest kohapeal ei räägita. Alati ei teata, et läheduses asuvat põllumajandusettevõtet, transpordivõrku või ülikooli rahastab omalt poolt ka EL.

Samuti ei ole inimeste ootused ELile kooskõlas tema võimalustega asju ära teha. Võtkem näiteks võitluse noorte tööpuudusega. Liit on pidanud sel teemal arvukalt tippkohtumisi ja rakendanud vajalikke toetusmeetmeid, kuid ressursse kontrollivad endiselt riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud tasandid, kellele kuulub ka otsustamisõigus. ELi kasutada olevad vahendid sotsiaalvaldkonnas moodustavad kõigest 0,3% sellest, mida liikmesriigid kokku selles vallas kulutavad.

Usalduse taastamine, konsensuse saavutamine ja ühtekuuluvustunde tekitamine on keerulisem ajastul, mil informatsiooni on rohkelt ja see on lihtsalt kättesaadav, aga seda on keeruline mõista. Ööpäevaringne uudistetsükkel on kiirem kui kunagi varem, kuid varasemast raskem on sellega kursis olla ja sellele reageerida. Praegu postitatakse iga päev Twitterisse rohkem sõnumeid kui kümme aastat tagasi kogu aasta jooksul. Aastaks 2018 kasutab sotsiaalmeediavõrgustikke umbes kolmandik maailma elanikkonnast.

Need suundumused aina kiirenevad ja muudavad jätkuvalt demokraatia toimimist. See loob uusi võimalusi avaliku mõttevahetuse lihtsustamiseks ja eurooplaste kaasamiseks. EL ja selle liikmesriigid peavad samas kodanikega kiiremini suhtlema, võtma suurema vastutuse ning täitma ühiselt võetud kohustusi paremini ja kiiremini.

3. Viis stsenaariumit Euroopa jaoks aastaks 2025

Paljud põhjalikud ümberkorraldused, mis Euroopal ees seisavad, on paratamatud ja pöördumatud. Teisi on raskem prognoosida ja need juhtuvad ootamatult. Euroopa võib sündmustega kaasa triivida või püüda neid ise kujundada. On aeg otsustada.

Selles valges raamatus esitatud viis stsenaariumi aitavad suunata arutelu Euroopa tulevikust. Nad aitavad heita pilgu sellele, milline võiks olla Euroopa Liidu olukord aastaks 2025 olenevalt sellest, milliseid valikuid me ühiselt teeme.

Iga stsenaariumi lähtepunkt on see, et 27 liikmesriiki liiguvad edasi üheskoos – liiduna.

Need viis stsenaariumit on näitlikud, et ärgitada inimesi kaasa mõtlema. Tegemist ei ole üksikasjalike kavade või poliitiliste ettekirjutustega. Samuti on neist teadlikult välja jäetud õiguslikud ja institutsioonilised protsessid, sest vorm sõltub sisust.

Euroopa tulevikku puudutavad arutelud on liiga tihti taandunud kahele valikule: rohkem või vähem Euroopat. Selline lähenemine on eksitav ja lihtsakoeline. Valges raamatus on käsitletud väga erinevaid võimalusi, alates senise olukorra säilitamisest kuni liidu tegevuse ulatuse ja prioriteetide muutmiseni või ühise või rühmiti toimuva kiire edasiliikumiseni.

Stsenaariumid on paljuski kattuvad ning seepärast ei ole need üksteist välistavad ega ammendavad.

Lõplik tulemus kujuneb esitatud stsenaariumidest kindlasti erinevaks. ELi 27 liikmesriiki peavad ühiselt otsustama, milline kombinatsioon viiest stsenaariumist edendab meie liitu kodanike huvides kõige tõhusamalt.

Esimene stsenaarium: samamoodi edasi

EUROOPA LIIT KESKENDUB OMA POSITIIVSE REFORMIKAVA ELLUVIIMISELE

Miks ja kuidas?

Stsenaarium, mille puhul EL 27 jätkab oma senist kurssi, keskendub praeguse reformikava rakendamisele ja täiustamisele. See toimub vastavalt komisjoni 2014. aasta programmile „Euroopa uus algus“ ja Bratislava deklaratsioonile, milles kõik 27 liikmesriiki 2016. aastal kokku leppisid. Prioriteete ajakohastatakse korrapäraselt, probleemidega tegeldakse siis, kui need esile kerkivad, uusi õigusakte koostatakse vastavalt olukorrale.

Selle tulemusena täidavad liikmesriigid ja ELi institutsioonid ühist tegevuskava. Otsuste tegemise kiirus sõltub erimeelsuste lahendamisest, et viia ellu ühiseid pikaajalisi prioriteete. ELi õigusaktide asjakohasust kontrollitakse regulaarselt. Ajale jalgu jäänud õigusaktid tunnistatakse kehtetuks.

2025. aastaks on olukord järgmine

EL 27 keskendub jätkuvalt töökohtade loomisele, majanduskasvule ja investeringutele, tugevdades ühtset turgu ja suurendades investeringuid digitaal-, transpordi- ja energiataristusse.

Tehtud on edusamme ühisraha toimimise parandamiseks, et soodustada majanduskasvu ja vältida vapustusi kohalikus või välismaajanduses. Astutakse täiendavaid samme, et tugevdada finantsjärelevalvet, tagada riikide rahanduse jätkusuutlikkus ja arendada kapitaliturge reaalmajanduse rahastamiseks.

Komisjoni riigiabiõiguse reform tagab, et 90% juhtudest tegelevad riigiabi meetmetega riiklikud, piirkondlikud või kohalikud ametivõimud.

Hoogustatakse terrorismivastast võitlust vastavalt riikide valmisolekule jagada luureinfot. Kaitsekoostööd tõhustatakse teadusuuringute, tööstuse ja ühishangete kaudu. Liikmesriigid otsustavad oma sõjalised võimekused osaliselt ühendada ja suurendada rahalist solidaarsust ELi välissmissioonide puhul.

Välispoliitikas liigutakse edasi selles suunas, et end ühel häälel väljendada. EL 27 püüdleb aktiivselt kaubanduslepingute sõlmimise poole partneritega kogu maailmast, sama moodi nagu seda tehakse praegu. Välispiiride haldamine on küll eelkõige liikmesriikide kohustus, kuid koostööd tugevdatakse tänu Euroopa piiri- ja rannikuvalve operatiivtoele. Piiride haldamist on vaja pidevalt parandada, et pidada sammu uute väljakutsetega: ilma selleta võivad mõned riigid soovida säilitada sähpärased sisekontrollid.

EL 27 suudab kujundada ülemaailmset tegevuskava positiivses suunas mitmetes valdkondades, nagu kliima, finantsstabiilsus ja kestlik areng.

Poolt- ja vastuargumendid

Positiivne tegevuskava, mille aluseks on ühine arusaamine eesmärgist, annab jätkuvalt konkreetseid tulemusi. Järgitakse kodanike õigusi, mis tulenevad ELi õigusest. Säilib EL 27 ühtsus, kuid tõsised vaidlused võivad selle siiski proovile panna. Paberile pandud lubaduste ja kodanike ootuste vahel valitsevat lõhet on võimalik vähendada vaid ühise otsusekindla tegevusega selleks, et olulistel küsimustel tulemusi saavutada.

Ülevaade poliitikavaldkondade kaupa

ÜHTNE TURG & KAUBANDUS	MAJAND US- JA RAHALII T	SCHENGEN, RÄNNE & JULGEOLEK	VÄLISPOLIITIK A & KAITSEKÜSIM USED	ELi EELARVE	ELLUVIIMISSUUTLI KKUS
Ühtne turg muutub tugevamaks, kaasa arvatud energia- ja digitaalmajanduse sektoris; EL27 püüdleb edumeelsete kaubanduslepingute poole	Järkjärgulised edusammud euroala paremas toimimises	Välispiiride haldamisel tehakse järkjärgult üha enam koostööd; liigutakse ühise varjupaigasüsteemi suunas; julgeolekuküsimuste parem koordineerimine	Liigutakse edasi selles suunas, et välisküsimustes ühel häälel rääkida; tihedam kaitsekoostöö	Ajakohastatakse osaliselt, et võtta arvesse EL27 poolt kokkulepituid reformikava	Positiivsel tegevuskaval on konkreetsed tulemused; otsustusprotsessi on endiselt keeruline mõista; elluviimissuutlikkus ei ole alati ootustega kooskõlas

Näited

- Nii kodumajapidamised kui ka ettevõtjad on motiveeritud vähendama oma energiatarbimist ning tootma ise keskkonnasõbralikku energiat. Teenusepakkuja vahetamine on lihtne. Keskmiselt on arved väiksemad, kuid pool sellest summast makstakse endiselt ELi-väliste tarnijatele.
- Eurooplased saavad kasutada andmesideühendusega autosid, kuid üle piiri sõites võib neil ette tulla juriidilisi ja tehnilisi takistusi.
- Euroopas on juurdepääs kvaliteetsele ja kiirele lairibaühendusele nii linnades kui ka maal. E-kaubandus edeneb, kuid teistest liikmesriikidest kaupade kohaletoometamine on ebaproportsionaalselt kallis.
- Valdavalt saavad eurooplased reisides piire ületada ilma piirikontrolliks peatumata. Range turvakontrolli tõttu tuleb lennu- ja rongijaama minna aegsasti enne väljasõitu.
- EL sõlmib sihipäraseid ja edumeelseid kaubanduskokkuleppeid sarnase mõttemaailmaga partneritega, näiteks Jaapani, Austraalia, Uus-Meremaa, Ladina-Ameerika ja teistega. Ratifitseerimine võtab kaua aega ning tihti viibib see riikide ja piirkondade parlamentides toimuvate arutelude ja vaidluste tõttu.

Teine stsenaarium: üksnes ühtne turg

EUROOPA LIIDU TÄHELEPANU KOONDUB JÄRK-JÄRGULT ÜHTSELE TURULE

Miks ja kuidas?

Kui EL27 ei suuda leppida kokku selles, et mitmes poliitikavaldkonnas tehakse rohkem, keskendub ta üha enam ühisturu võtmespektide süvendamisele. Puudub ühisotsus teha tihedamat koostööd sellistes valdkondades nagu ränne, julgeolek ja kaitse.

See tähendab, et suuremas osas poliitikavaldkondades EL27 oma tööpanust ei suurenda. Liikmesriikidevaheline koostöö uutes ühistes mureküsimumustes on sageli kahepoolne. EL27 vähendab oluliselt regulatiivset koormust, sest iga uue õigusakti ettepaneku kohta tunnistatakse kehtetuks kaks senist õigusakti.

2025. aastaks on olukord järgmine

Ühtse turu toimimisest saab EL27 eksistentsi peamine põhjus. Edasine edu oleneb sellest, kui võrd suudetakse kokku leppida seotud poliitikas ja standardites. Teistest valdkondadest lihtsamaks osutub see kapitali ja kaupade vaba liikumise puhul, mille suhtes ei kohaldata ka edaspidi tollimakse.

Arvestades, kui olulisel kohal on ELi tasandi regulatsiooni vähendamine, säilivad või isegi suurenevad näiteks tarbijaõiguste, sotsiaalsete ja keskkonnastandardite, aga ka maksustamise ja riiklike toetuste erinevused. See toob kaasa ohu, et hakatakse võistleva, kes suudab vähem reguleerida. Samuti on keeruline kokku leppida töötajate liikuvuse või reguleeritud kutsealadele juurdepääsu uutes ühistes reeglites. Selle tulemusena ei ole inimeste ja teenuste vaba liikumine täielikult tagatud.

Euro hõlbustab kaubavahetust, kuid suurenevad erinevused ja piiratud koostöö on tõsisteks riskiallikeks. See seab ohtu ühisraha terviklikkuse ja tema vastupanuvõime võimalike uute finantskriiside korral.

Inimesi kontrollitakse piiridel süstemaatilisemalt, sest julgeoleku ja rände vallas tehtav koostöö ei ole piisav.

Erimeelsused selle üle, kuidas tuleks läheneda rahvusvahelisele kaubandusele, tähendavad et ELil on keeruline partneritega kokkuleppeid sõlmida. Rände ja ka mõningate välispoliitiliste küsimuste üle otsustatakse üha enam kahepoolse koostöö käigus. Humanitaar- ja arenguabiga tegelevad liikmesriigid. EL tervikuna ei ole enam esindatud mitmetel rahvusvahelistel foorumitel, sest ta ei suuda jõuda ühisele seisukohale globaalsete partnerite jaoks olulistest küsimustest nagu kliimamuutused, võitlus maksudest kõrvalehoidumisega, üleilmastumise ohjamine ja rahvusvahelise kaubanduse edendamine.

Poolt- ja vastuargumendid

ELi uuenenud prioriteedid tähendavad seda, et liikmesriikide erimeelsused esilekerkivates uutes küsimustes tuleb sageli lahendada kahepoolset igal konkreetsel juhul eraldi. Kodanike ELi õigusest tulenevad õigused võivad aja jooksul muutuda piiratumaks. Otsustusprotsess võib küll olla lihtsamini mõistetav, kuid ühiselt tegutsemise suutlikkus on piiratud. See võib suurendada lõhet, mis lahutab ootusi ja nende täitmist kõigil tasanditel.

Ülevaade poliitikavaldkondade kaupa

ÜHTNE TURG & KAUBAND US	MAJAND US- JA RAHALIIT	SCHENGEN, RÄNNE & JULGEOLEK	VÄLISPOLIIT IKA & KAITSEKÜSI MUSED	ELi EELARVE	ELLUVIIMISSUUTLIK KUS
Kaupade ja kapitali ühtne turg tugevneb; standardid on jätkuvalt erinevad; inimeste ja teenuste vaba liikumine ei ole täielikult tagatud	Koostöö euroalal on piiratud	Ühtset rände- ja varjupaiga-poliitikat ei ole; julgeoleku-küsimusi koordineeritakse kahepoolset; piirikontroll sisepiiridel on süstemaatilisem	Mõnede välispoliitiliste küsimuste üle otsustatakse üha enam kahepoolse koostöö käigus; kaitsekoostöö jääb samasuguseks kui praegu	Keskendutakse ühtse turu jaoks vajalike põhifunktsioonide rahastamisele	Otsustusprotsessi on lihtsam mõista, kuid ühise tegutsemise suutlikkus on piiratud; ühistele muredele tuleb lahendus leida sageli kahepoolset

Näited

- Öhu kvaliteet Euroopa eri paigus on väga erinev, sest osa riike otsustab loobuda kahjulike heidete vähendamise standardite ja normide kohaldamisest. Mitut riiki läbivate jõgede, näiteks Doonau või Reini vee kvaliteet võib riigiti varieeruda.
- Eurooplased on andmesideühendusega autode kasutamise suhtes ettevaatlikud, sest puuduvad kogu ELis kehtivad eeskirjad ja tehnilised standardid.
- Äriasjus või turistina reisides on riigipiire raske ületada pidevate kontrollide tõttu. Keerulisem on ka välisriigis tööd leida ning pensioniõiguste ülekandmine ühest liikmesriigist teise ei ole tagatud. Kui keegi peaks välismaal haigestuma, ootavad teda ees kopsakad arstiarved.
- EL 27 ei suuda sõlmida uusi kaubanduslepinguid, sest liikmesriigid ei jõua kokkuleppele ühistes prioriteetides ning mõned riigid blokeerivad ratifitseerimist.
- Kui võõrvõim rikub mõne riigi õhuruumi või korraldab ulatusliku küberründe, on selle kodanikel raske mõista, miks EL27 või isegi naaberriigid ei lepi kokku sanktsioonides.
- Arenguabi riigipõhiseks muutumine tähendab, et Aafrika riikidega on keerulisem ulatuslikke partnerlussuhteid luua. See piirab võimalusi saada osa sealsest kasvavast turust ega lase tegeleda rände algpõhjustega.

Kolmas stsenaarium: kes tahavad rohkem, teevad rohkem

EUROOPA LIIT LUBAB LIIKMESRIIKIDEL, KES SEDA SOOVIVAD, KONKREETSETES VALDKONDADES ROHKEM KOOS TEGUTSEDA.

Miks ja kuidas?

Kui EL 27 jätkab nagu praegu, kuid mõned liikmesriigid tahavad rohkem ühiselt tegutseda, kerkib esile üks või mitu „teotahtlikku koalitsiooni“, kes teevad koostööd konkreetsetes poliitikavaldkondades, näiteks kaitseküsimuste, sisejulgeoleku, maksunduse või sotsiaalküsimuste vallas.

Selle tulemusena lepivad liikmesriikide uued rühmad kokku konkreetsetes õiguslikus ja eelarvekorras, et omavahelist koostööd valitud poliitikavaldkondades tihendada. Sarnaselt Schengeni ala või euroga võib see tugineda EL27 olemasolevale raamistikule ning eeldab õiguste ja vastutuse selget paikapanemist. Teiste liikmesriikide staatus jääb samaks ja neil on võimalik aktiivsemalt tegutsetajatega hiljem liituda.

2025. aastaks on olukord järgmine

Mõned liikmesriigid otsustavad teha kaitseküsimustes palju tihedamat koostööd ning toetuda selles olemasolevatele õiguslikele võimalustele. See hõlmab tugevat ühist teadus- ja tööstusbaasi, ühishankeid, senisest enam integreeritud võimekust ja suuremat sõjalist valmisolekut ühisteks välismissioonideks.

Mitu liikmesriiki liiguvad edasi turvalisuse ja õiguse vallas. Nad otsustavad tugevdada politsei ja luureteenistuste koostööd. Nad jagavad kogu olemasolevat teavet organiseeritud kuritegevuse ja terroristliku tegevuse vastu võitlemisel. Tänu ühisele prokuratuurile uurivad nad kollektiivselt pettusi ja rahapesu ning ebaseaduslikku uimasti- ja relvakaubandust. Nad otsustavad minna veelgi kaugemale ja luua tsiviilasjades ühise õigusruumi.

Üks riikide rühm, mis hõlmab euroala ja võimalik, et ka paari muud riiki, võib otsustada teha oluliselt tihedamat koostööd maksu- ja sotsiaalküsimustes. Maksustamiseskirjade ja maksumäärade ulatuslikum ühtlustamine vähendab nõuete täitmise kulusid ja piirab maksudest kõrvalehoidumist. Kokkulepitud ühiskondlikud standardid suurendavad ettevõtjate kindlustunnet ja aitavad parandada töötingimusi. Tööstuskoostööd tugevdatakse uusimate tehnoloogiate, toodete ja teenuste valdkonnas ning õigusnormid nende kasutamiseks töötatakse välja koos.

27 liikmesriigi tasandil liigutakse edasi ühtse turu ja nelja põhivabaduse tugevdamisega. Suhteid kolmandate riikidega, sealhulgas kaubandussuhteid, haldab kõigi liikmesriikide nimel EL.

Poolt- ja vastuargumendid

Säilib ELi 27 liikmesriigi ühtsus, kuid kui keegi tahab teha tihedamat koostööd, on see võimalik. Kodanike ELi õigusest tulenevad õigused hakkavad varieeruma olenevalt sellest, kas inimene elab riigis, kus on otsustatud rohkem ära teha. Küsimusi tekitab otsustusprotsessi eri tasandite läbipaistvus ja usaldusväärsus. Lõhe ootuste ja nende täitmise vahel hakkab kahanema neis riikides, kes tahavad rohkemat ja otsustavad selle teoks teha.

Ülevaade poliitikavaldkondade kaupa

ÜHTNE TURG & KAUBAND US	MAJANDU S- JA RAHALIIT	SCHENGEN, RÄNNE & JULGEOLEK	VÄLISPOLIITIKA & KAITSEKÜSIMUS ED	ELI EELARV E	ELLUVIIMISSUUTLIK KUS
Nagu „sama moodi edasi“, ühtset turgu tugevdatakse ning EL27 püüdleb edumeelsete kaubandusleping ute poole	Nagu „sama moodi edasi“, kuid rühm riike süvendab koostööd nt maksustami se ja sotsiaalsete standardite vallas	Nagu „sama moodi edasi“, kuid rühm riike süvendab koostööd julgeoleku- ja õigusküsimus tes	Nagu „sama moodi edasi“, kuid rühm riike süvendab kaitsevaldkonna koostööd, keskendutakse sõjalisele koordineerimisele ja ühisele varustusele	Nagu „sama moodi edasi“; mõned liikmesriigid näevad ette täiendavad eelarvevahen did valdkondade jaoks, kus otsustatakse rohkem ära teha	Nagu „sama moodi edasi“, EL27 positiivsel tegevuskaval on konkreetsed tulemused; mõned rühmad saavutavad koos tegutsedes teatavates valdkondades rohkem; otsustusprotsess muutub keerulisemaks

Näited

- Üks riikide rühm loob politseinike ja prokuröride üksuse, et uurida piiriülest kuritegevust. Julgeolekuteabe vahetamisel ei esine viivitusi, sest andmebaasid on omavahel täielikult ühendatud. Ühes riigis kogutud kriminaaltõendeid tunnustatakse automaatselt ka teistes riikides.
- Neis 12 liikmesriigis, kes on kokku leppinud eeskirjade ja standardite ühtlustamises, kasutatakse andmesideühendusega autosid laialdaselt. Samad liikmesriigid töötavad välja reeglid, et muuta selgemaks asjade internetiga seotud omandi ja vastutuse küsimused.
- Mõned riigid teevad koostööd ja lepivad kokku ühises äriseadustikus, mis ühendab äriühinguõiguse, kaubandusõiguse ja nendega seotud õigusvaldkonnad, et igas suuruses ettevõtjatel oleks hõlbus üle piiride tegutseda.
- 21 liikmesriigi töötajatel on juurdepääs täiendavatele ja üha sarnasemaks muutuvatele tööõigustele ja sotsiaalkaitsele olenemata sellest, milline on nende kodakondsus või elukoht.
- Kuus riiki omandavad sõjalise otstarbega drooni, mida saab kasutada nii maismaa- kui ka mereseireks, aga ka humanitaarpäästeoperatsioonides. Luuakse ühine kaitseprogramm, et kaitsta elutähtsat infrastruktuuri küberrünnete eest.

Neljas stsenaarium: teeme vähem, aga paremini

EUROOPA LIIT KESKENDUB SELLELE, ET SAAVUTADA VALITUD POLIITIKAVALDKONDADES KIIREMINI PAREMAID TULEMUSI. MUUDES VALDKONDADES TEHAKSE VÄHEM

Miks ja kuidas?

Kui valitseb üksmeel selles, et teatavaid prioriteetseid ülesandeid on parem lahendada koos, otsustab EL27 koondada tähelepanu ja püüdnud vahendid vähesematele valdkondadele.

Selle tulemusel suudab EL27 valitud prioriteetsetes valdkondades tegutseda palju kiiremini ja otsusekindlamalt. Neis poliitikaaldkondades antakse EL27-le kollektiivsete otsuste täitmise tagamiseks ja rakendamiseks tugevamad tööriistad, nagu see on praegu konkurentsipoliitika ja pangandusjärelevalve puhul. EL27 lõpetab tegutsemise muudes valdkondades või teeb seal vähem.

Uute prioriteetide valimisel püüab EL27 viia omavahel paremini kokku lubadused, ootused ja nende täitmise. Sellise kokkusobimatuse tüüpiline näide viimasest ajast on autode heitgaasiskandaal: ELilt oodati tarbijate kaitsmist petturitest tootjate eest, kuid liidul puuduvad volitused ja vahendid, et seda otseselt ja nähtavalt teha.

2025. aastaks on olukord järgmine

EL27 tegutseb intensiivsemalt sellistes valdkondades nagu innovatsioon, kaubandus, turvalisus, ränne, piirihaldus ja kaitse. EL töötab välja uued normid ja vahendid nende täitmise tagamiseks, et süvendada ühtset turgu peamistes uutes valdkondades. Keskendutakse tiptaseme teadus- ja arendustegevusele ning investeeritakse uutesse kogu ELi hõlmavatesse projektidesse, et toetada CO₂-heite vähendamist ja digiteerimist.

Tüüpilised näited on täiendav koostöö kosmoseuuringutes, kõrgtehnoloogilised klastrid ja piirkondlike energiakeskuste väljakujundamine. EL27 suudab kaubanduslepingute läbirääkimisel ja nende sõlmimisel teha kiireid otsuseid. Politsi- ja õigusasutuste koostöö terrorismiga seotud küsimustes on süsteemne ning seda hõlbustab ühine Euroopa terrorismivastase võitluse amet.

Välispiiri haldamisega hakkab täies mahus tegelema Euroopa piiri- ja rannikuvalve. Kõiki varjupaigataotlusi menetleb ühtne Euroopa varjupaigaamet. Luuakse ühine kaitsevõimekus.

Valdkondades, mille lisandväärtust peetakse väiksemaks või milles ei peeta lubaduste täitmist võimalikuks, lõpetab EL27 tegutsemise või teeb seal vähem. See hõlmab selliseid teemasid nagu regionaalareng ja rahvatervis ning tööhõive- ja sotsiaalpoliitika need osad, mis ei ole otseselt seotud ühtse turu toimimisega.

Riigiabi kontrollimine delegeritakse veelgi suuremas ulatuses riikide ametiasutustele. Tarbijakaitse, keskkonna ning töötervishoiu ja tööohutuse uutes standardites asendub üksikasjalik ühtlustamine minimaalsete meetmetega. Liikmesriikidele jäetakse teatavates valdkondades rohkem eksperimenteerimisruumi. ELi tasandil reguleeritavates valdkondades aitavad normide täitmise tagamise suuremad õigused kindlustada reeglite täieliku järgimise.

Mujal tegutsetakse edasi selle nimel, et konsolideerida euroala ja tagada ühisraha stabiilsus. ELi mõjuvõim maailmas muutub vastavalt sellele, kuidas tema ülesanded ümber kujundatakse.

Poolt- ja vastuargumendid

Ülesannete selgem jagamine aitab Euroopa kodanikel paremini mõista, millega tegeletakse EL27 ning millega riigi või piirkonna tasandil. Kodanike ELi õigusest tulenevad õigused tugevnevad valdkondades, kus otsustame rohkem ära teha, mujal aga vähenevad. Tänu sellele väheneb lõhe lubaduste ja nende täitmise vahel, isegi kui mõnes

valdkonnas jäävad ootused täitmata. Esialgu on EL27-l väga keeruline jõuda kokkuleppele selles, milliseid valdkondi tuleks pidada prioriteetseks ja millistes peaks vähem tegutsema.

Ülevaade poliitikavaldkondade kaupa

ÜHTNE TURG & KAUBAND US	MAJANDUS - JA RAHALIIT	SCHENGEN, RÄNNE & JULGEOLEK	VÄLISPOLIITIKA & KAITSE- KÜSIMUSED	ELi EELARVE	ELLUVIIMISSUUTL IKKUS
Ühised standardid on minimaalsed, kuid ELi tasandil reguleeritavates valdkondades tugevdatakse nende täitmise tagamist; kaubandusega tegeletakse vaid ELi tasandil	Tegutsetakse euroala konsolideerimise ja selle stabiilsuse tagamise nimel; EL27 teeb tööhõive ja sotsiaalpoliitika mõnedes osades vähem	Piirihalduse, varjupaigapolitika ja terrorismivastase võitluse alane koostöö on süstemaatiline	ELil on ühine seisukoht kõigis välispoliitika küsimustes; luuakse Euroopa kaitsekoostöö liit	Kujundatakse põhjalikult ümber vastavalt EL27 tasemel kokku lepitud uutele prioriteetidele	Esialgse kokkuleppe saavutamine selle üle, millised ülesanded on esmatähtsad ja millistest tuleks loobuda, on keeruline; kui otsustusprotseduur paika saab, võib seda olla lihtsam mõista; valdkondades, kus ELil on olulisem roll, reageerib ta kiiremini ja otsusekindlamalt

Näited

- Euroopa telekommunikatsiooniasutusel on õigus vabastada raadiosagedusi piiriüleste sideteenuste jaoks, näiteks selleks, et võimaldada andmesideühendusega autode kasutamist kogu Euroopas. See reguleerimisasutus kaitseb mobiili- ja internetikasutajate õigusi olenemata sellest, kus nad ELis asuvad.
- Uus Euroopa terrorismivastase võitluse amet aitab kahtluseluste süstemaatilise jälgimise ja registreerimisega tõkestada ja ära hoida raskeid rünnakuid Euroopa linnades. Riikide politseiasutustel on lihtne juurdepääs Euroopa andmebaasidele, mis sisaldavad kurjategijate biomeetrilisi andmeid.
- Välispiiri haldamisega hakkab täies mahus tegelema Euroopa piiri- ja rannikuvalve.
- Palgad, sotsiaalvaldkonna õigusnormid ja maksumäärad on Euroopa eri paigus endiselt väga erinevad.
- Autotootjate poolt eksiteele viidud Euroopa tarbijad võivad olla kindlad, et EL karistab selliseid ettevõtjaid ja mõistab neilt välja kompensatsiooni.
- Tänu täielikult toimivale Euroopa satelliitsüsteemile on põllumeeste käsutuses taskukohased reaalaja-andmed ilma ja taimekasvatuse kohta.

Viies stsenaarium: teeme palju rohkem koos

EUROOPA LIIT OTSUSTAB KÕIGIS POLIITIKAVALDKONDADES PALJU ROHKEM KOOS ÄRA TEHA.

Miks ja kuidas?

Kui valitseb üksmeel, et ei EL27 oma praegusel kujul ega ka liikmesriigid omaette tegutsedes ei ole piisavalt valmis tänaste probleemidega tegelema, otsustavad liikmesriigid võimu, vahendeid ja otsuste tegemist rohkem jagada ning seda igas suhtes.

Selle tulemuseks on liikmesriikide senisest põhjalikum koostöö kõigis valdkondades. Tugevdatakse ka euroala, sest saadakse selgelt aru, et see, mis on kasulik ühist raha kasutavatele riikidele, on kasulik kõigile. Euroopa tasandi otsustes lepatakse kokku kiiremini ning need viiakse ka kiiresti ellu.

2025. aastaks on olukord järgmine

Rahvusvahelises plaanis räägib ja tegutseb Euroopa kaubandusküsimustes ühtselt. Enamasti on tal rahvusvahelistel foorumitel üks esindaja. Lõpliku otsuse rahvusvaheliste kaubanduslepingute kohta teeb Euroopa Parlament. Kaitse ja julgeolek on esmatähtsad. Täielikus vastastikusel täiendavuses NATOga luuakse Euroopa kaitsekoostöö liit. Koostöö julgeolekuküsimustes on tavapärane. EL27 juhib ülemaailmset võitlust kliimamuutustega ning tugevneb tema positsioon maailma suurima humanitaar- ja arenguabi andjana.

ELi laiahaardeline välispoliitika toob kaasa ühise rändepoliitika tugevnemise. Tihedamad partnerlussuhted ja suurenenud investeeringud Euroopa naabruspiirkondadesse ja kaugemale aitavad luua majanduslikke võimalusi, hallata seaduslikku rännet ja tulla toime ebaseadusliku rände kanalitega.

EL27 sees keskendutakse jõuliselt energia-, digitaalvaldkonna ja teenuste ühtse turu väljakujundamisele. Tänu innovatsiooni ja teadusuuringutesse tehtavatele investeeringutele kerkivad esile n-ö Euroopa Räniorud, kuhu koonduvad riskikapitalistid, idufirmad, suurettevõtted ja teaduskeskused. Tänu täielikult integreeritud kapitaliturgudele saab kaasata rahastamisvahendeid VKEde ja suurte taristuprojektide jaoks kõikjal ELis.

Euroalal, aga ka sellega liituda soovivates liikmesriikides, koordineeritakse eelarve-, sotsiaal- ja maksuküsimusi palju tihedamalt; sama kehtib ka Euroopa finantsteenuste järelevalve kohta. Kasutada saab ELi täiendavat rahalist toetust, et hoogustada majanduse arengut ja reageerida piirkonna, valdkonna või riigi tasandil tekkivatele ootamatutele olukordadele.

Poolt- ja vastuargumendid

ELi tasandil otsustatakse rohkem ja otsustamisprotsess on kiirem. Kodanikel on rohkem õigusi, mis tulenevad otseselt ELi õigusest. Samas on olemas oht, et võõrandub see osa ühiskonnast, kelle arvates puudub ELil legitiimsus või on EL võtnud riikide ametivõimudelt ära liiga palju võimu.

Ülevaade poliitikavaldkondade kaupa

ÜHTNE TURG & KAUBANDUS	MAJANDUS- JA RAHALIIT	SCHENGEN, RÄNNE & JULGEOLEK	VÄLISPOLIITIKA & KAITSEKÜSIMUSED	ELi EELARVE	ELLUVIIMISSUUTLIK KUS
Ühtset turgu tugevdatakse standardite harmoneerimise ja nende täitmise jõulisema tagamisega; kaubandusega tegeletakse vaid ELi tasandil	Saavutatakse 2015. aasta juuni viie juhi aruandes kirjeldatud majandus-, rahandus- ja fiskaalliit	Nagu „teeme vähem, aga paremini“, piirihalduse, varjupaigapolitika ja terrorismivastase võitluse alane koostöö on süstemaatiline	Nagu „teeme vähem, aga paremini“, ELil on ühine seisukoht kõigis välispoliitika küsimustes; luuakse Euroopa kaitsekoostööliit	Ajakohastatakse ja suurendatakse oluliselt omavahendite toetust; toimib euroala eelarve stabiliseerimise funktsioon	Otsuseid tehakse kiiremini ning nende täitmise tagamine on jõulisem kõigis valdkondades neil, kes arvavad, et EL on liikmesriikidelt liiga palju võimu ära võtnud, võib tekkida küsimusi vastutusvaldkondade üle

Näited

- Aktiivselt tegeletakse kaubanduslepingute sõlmimisega. EL algatab, räägib läbi ja ratifitseerib need sujuvalt 27 liikmesriigi nimel.
- Tänu kogu ELis kehtivatele reeglitele ja ELi täitevasutuse tööle kasutavad eurooplased andmesideühendusega autosid sujuvalt kogu Euroopas
- Kui keegi tahab avaldada arvamust oma kodukohas kavandatava ja ELi rahastatava tuulepargi projekti kohta, on tal keeruline aru saada, milline Euroopa asutus selle eest vastutab.
- Välismaale reisivatele kodanikele on tagatud konsulaarkaitse ja abi ELi saatkondadest, mis on mõnes riigis asendanud riikide saatkonnad. Kui kolmandate riikide kodanikud soovivad Euroopasse reisida, menetletakse nende viisataotlusi sama võrgustiku kaudu.
- Euroopa stabiilsusmehhanismist saab Euroopa Valuutafond. Euroopa Parlamendi kontrolli all olev Euroopa Valuutafond hakkab toetama Euroopa Investeerimispanka Junckeri plaani kolmanda põlvkonna rahastamisvahendite mobiliseerimisel, et hoogustada kõikjal Euroopas investeerimist.

4. Edasine tegevus

Paljut, mis tundus 60 aastat tagasi Euroopas võimatu, peetakse nüüd enesestmõistetavaks. Ka meie kõige süngemad päevad on ikkagi palju helgemad kui päevad, mille meie esiisad veetsid Ventotene vangilaagris.

Isegi nendesuguste visionääride jaoks oluks tänaseks Euroopa Liidus loodud vabadused, õigused ja võimalused olnud kujuteldamatud. Euroopa ühendamise aastapäeva tähistades on aeg oma töotusi korrata, enese üle taas uhked olla ja ise oma tulevikku kujundada.

Muutused võivad olla vältimatud, kuid see, millist elu me tahame elada ja milliseid euroopalikke väärtusi kalliks peame, jääb samaks. Me tahame elada ühiskonnas, kus rahu, vabadus, sallivus ja solidaarsus on kõigest muust olulisemad. Me tahame elada demokraatlikus ühiskonnas, kus valitseb arvamuste mitmekesisus ning on kriitiline, sõltumatu ja vaba ajakirjandus. Me tahame vabalt väljendada oma seisukohti ja olla kindlad selles, et ükski isik ega institutsioon ei seisa seadusest kõrgemal. Me tahame liitu, kus kõiki kodanikke ja liikmesriike koheldakse võrdselt. Me tahame, et meie laste elu oleks parem kui meie oma.

Olenemata sellest, milline siin kirjeldatud stsenaarium teoks saab, seovad need väärtused ja püüdlused eurooplasi ka edaspidi ning nende nimel tasub võidelda.

EL on ainulaadne ettevõtmine, kus riikide prioriteete kombineerides ja suveräänseid õigusi vabatahtlikult koondades seistakse paremini nii riikide kui ka kollektiivsete huvide eest. Senine teekond ei ole alati olnud lihtne, ta ei ole kunagi olnud ideaalne, kuid ta on olnud uuenumisvõimeline ning aja jooksul on ta oma väärtust tõestanud. Järgides deviisi „ühendatud mitmekesisuses“, on EL ja liikmesriigid suutnud eri rahvaste ainuomaste tugevuste ja mitmekesisuse najal saavutada seninägematut edu.

Ebakindlas maailmas võib enda isoleerimine tunduda ahvatlev, kuid lõhenemise ja killustumise tagajärjed oleksid kaugeleulatuvad. See jätkaks Euroopa riigid ja kodanikud lõhestatud mineviku viirastuste meeleva ja allutaks nad tugevamate jõudude huvidele.

Euroopa peab valima. Võimalusi on sama palju kui probleeme. Käes võib olla Euroopa tähetund, kuid sellest saab kinni haarata vaid siis, kui kõik 27 liikmesriiki tegutsevad koos ühise veendumusega.

See valge raamat peaks käivitama ausa ja laiapõhjalise arutelu kodanikega selle üle, kuidas Euroopa peaks lähiaastatel edasi minema. Iga häält tuleb kuulata. Euroopa Komisjon korraldab koos Euroopa Parlamendi ja asjast huvitatud liikmesriikidega eri riikide parlamentides, linnades ja piirkondades rea väitlusi Euroopa tuleviku üle. Sadade miljonite eurooplaste ideed ja otsusekindlus on meie edu alus.

Valge raamat on Euroopa Komisjoni panus Rooma tippkohtumisse. Nagu kõigil aastapäevadel, on ka Roomas sobiv hetk viimase 60 aasta edusammudele tagasi mõelda. Samas on see ka uue protsessi algus – protsessi, mille käigus otsustavad ELi 27 liikmesriiki koos liidu tuleviku üle.

Euroopa Komisjon osaleb eelolevates aruteludes lähikuudel avaldatavate aruteludokumentidega, mis käsitlevad järgmisi teemasid:

- Euroopa sotsiaalse mõõtme arendamine;
- majandus- ja rahaliidu süvendamine viie juhi 2015. aasta juuni aruande põhjal;
- üleilmastumise ohjamine;
- Euroopa kaitseküsimuste tulevik
- ELi rahanduse tulevik.

Nagu see valge raamat, pakuvad ka aruteludokumendid mitmesuguseid mõtteid, ettepanekuid, võimalusi ja stsenaariume selle kohta, milline Euroopa võiks olla aastal 2025, et nende põhjal edasi arutleda, ilma konkreetseid otsuseid välja käimata.

Enne, kui detsembrikuisel ülemkogul saab teha esimesed kokkuvõtted, arendab President Juncker neid ideid edasi oma 2017. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus. See peaks aitama teha otsuse edasise kursi kohta aegsasti enne 2019. aasta juunis toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi.

Euroopat viib edasi meie ühine tahe. Euroopa tulevik on meie kätes sama moodi, nagu ta seda oli eelmistel põlvkondadel.